

Arkivnr: 2017/3318-1
Saksbehandlar: Gerd Kjersti Ytre-Arne

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda		02.05.2017
Utval for opplæring og helse		09.05.2017
Fylkesutvalet		23.05.2017

Høyring – forslag om overgang frå Vg1 studiespesialiserande til yrkesfaglege programområde på Vg 2

Samandrag

Kunnskapsdepartementet har i oppdragsbrev 19-16 bede Utdanningsdirektoratet om å utvikle ein modell for overgang frå studiespesialiserande til yrkesfagleg utdanningsprogram i tråd med intensjonane i Meld St. 20 (2012-13) *På rett vei*.

Utdanningsdirektoratet foreslår å endre tilbudsstrukturen i vidaregåande opplæring slik at det vert mogleg for elevar frå Vg1 studiespesialiserande å gå over til yrkesfaglege programområde på Vg2, og samtidig fullføre opplæringa på normert tid. Ordninga skal organiserast som kryssløp.

Utdanningsdirektoratet foreslår å lage eit nytt fag på 196 timar med namn *Yrkesfagleg opphenting*. I tillegg til dette faget skal eleven følgje opplæringa på Vg2 i programfag, yrkesfagleg fordjuping og kroppsøving.

Utdanningsdirektoratet foreslår også at det vert laga nasjonale rammer for lokalt arbeid med læreplanar og for organisering av opplæringa.

Høyringsfristen er 24. mai 2017.

Forslag til innstilling

1. Fylkesutvalet meiner at eit kryssløp frå Vg1 studiespesialiserande utdanningsprogram til Vg2 yrkesfaglege utdanningsprogram vil vere ei god ordning for elevane. Det vil gjere at mange av dei elevane som ønskjer å ta yrkesfag no får eit høve til dette utan at dei må starte på nytt på Vg1. Dette er elevar som har bestemt seg for eit yrkesfag og for læretid i bedrift. Dersom tilbodet blir dimensjonert ut frå kor vi har for lite elevar i forhold til læreplassar, vil eit slikt høve gjere at fleire kjem ut i lære.
2. Fylkesutvalet meiner at framlegget til fag- og timefordeling er akseptabelt.
3. Fylkesutvalet støttar at det nye faget får namnet yrkesfagleg opphenting.
4. Fylkesutvalet legg til grunn at det vert fastsett nasjonale rammer med forskriftstatus der elevar som har fullført Vg1 studiespesialisering, kan søkje direkte til alle dei yrkesfaglege programområda på Vg2.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Svein Leidulf Heggheim
fylkesdirektør opplæring

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg: Høyringsuttale.

- 1 Høyring – forslag om overgang frå Vg1 studiespesialiserande til yrkesfaglege programområde på Vg 2.

Fylkesrådmannen, 19.04.2017

Bakgrunn:

Det er i dag ikkje generell tilgang for elevar i studiespesialiserande utdanningsprogram til å gå over til yrkesfaglege utdanningsprogram utan å gjere omval, slik elevar frå yrkesfag kan gjere gjennom Vg3 påbygging til generell studiekompetanse.

I Meld. St. 20 skriv Kunnskapsdepartementet at «strukturen på videregående opplæring bør være så fleksibel at elevar på studieforbereidende utdanningsprogram kan få mulighet til å velge seg over til et yrkesfaglig utdanningsprogram». Departementet viser til tilbudet om Vg3 påbygging til generell studiekompetanse og skriv vidare at «det er ingen grunn til at bare elevar på yrkesfag skal ha mulighet til å velge overgang uten å tape tid».

Forslag til endring

Utdanningsdirektoratet foreslår at elevar som har gjennomført Vg1 studiespesialiserande skal kunne søkje seg direkte til yrkesfaglege programområde på Vg2. Desse elevane har fullført kravet til fellesfag for Vg2 på yrkesfag, og det frigjer 196 timar til opphenting av programfag frå Vg1. Elevar frå dei andre studiespesialiserande utdanningsprogramma har ikkje samfunnsfag på Vg1, og dei vil dermed berre ha 112 timar til å hente opp programfag. Dette meiner utdanningsdirektoratet er for lite til å hente opp den kompetansen dei manglar.

Utdanningsdirektoratet foreslår vidare at ordninga vert innført som eit kryssløp. Det vil seie at elevar kan søkje seg frå Vg1 studiespesialiserande til eit aktuelt Vg2-tilbod. Elevar som søkjer seg frå Vg1 studiespesialiserande til VG2 innan eit yrkesfagleg utdanningsprogram, har fleire programområde å velje mellom enn elevane frå Vg1 yrkesfag.

Kommentar

I Hordaland har vi dei siste åra hatt om lag 90 elevar som ønskjer å gå frå studiespesialiserande utdanningsprogram over til eit yrkesfagleg løp. Vi ser at det er særleg tre yrkesfaglege utdanningsprogram som utmerkar seg; helse- og oppvekstfag (HO), elektrofag (EL) og teknikk og industriell produksjon (TIP). Søkjartala for 2017/2018 viser til dømes at det er 33 elevar som ønskjer å gå over til HO.

Utdanningsprogram	Tal på søkjarar 2017	Søkt seg til	Tal på søkjarar 2016	Merknad
Helse- og oppvekstfag	33	VG1	21	
Teknikk og ind. produksjon	21	VG1	10	
Elektrofag	13	VG1	22	
Bygg- og anleggsteknikk	9	VG1	8	
Naturbruk	7	VG1	2	
IKT-servicefag	7	VG2	2	godkjent kryssløp i dag
Service og samferdsel	5	VG1	6	

Dersom overgang frå studiespesialiserande til yrkesfag vert innført som eit kryssløp, som er ein lettare veg, er det nærliggande å tru at talet vil auke. Elevar som nyttar dette kryssløpet vil både få fleire moglege val av programområde på Vg2 yrkesfag, og dei vil kunne få eit år ekstra til å tenkje på kva retning dei skal velje. Fylkesrådmannen meiner det er viktig å sjå på dimensjonering av faget, og at det er nok læreplassar når eleven er ferdig med Vg2. I Hordaland er det ein underkapasitet på læreplassar innan EL og TIP, medan det er for få søkjarar som ønskjer å ta fagbrev innan ein del av programområda i HO og BA.

Eitt av argumenta i høyringa for å innføre dette kryssløpet er at det er mogleg for ein elev på yrkesfag å ta studiespesialiserande påbyggingskurs og oppnå studiekompetanse etter tre år, medan det berre har vore IKT og laboratoriefaget som har vore organisert som eit kryssløp for elevar på studiespesialiserande. Ein elev frå yrkesfag som tek påbyggingskurset, endar opp med studiekompetanse og er kvalifisert til å ta høgare utdanning. Ein elev frå Vg1 studiespesialiserande som tek kryssløp til yrkesfag, endar opp med ein yrkeskompetanse og er klar for å gå ut på arbeidsmarknaden. Det er altså stor skilnad på sluttkompetansen i desse to utdanningsløpa.

Lage eit nytt fag på 196 timar med namn Yrkesfagleg opphenting.

Bakgrunn

Når elevar går frå studiespesialiserande til yrkesfag, har dei ikkje fått opplæring i dei yrkesfaglege programfaga på Vg1, og dei vil mangle grunnleggjande kompetanse i yrkesfaget. Elevar som kjem frå Vg1 studiespesialiserande, har oppfylt krava til fellesfag for Vg2 yrkesfag. Det frigjer 196 timar.

Forslag

Utdanningsdirektoratet foreslår å lage eit nytt fag på 196 timar med namn *Yrkesfagleg opphenting*. Det er dei meste relevante kompetansemåla frå Vg1, dvs kompetansemål som er retta direkte inn mot det Vg2-tilbodet eleven har valt, som skal leggest inn i læreplanen for det nye faget.

Faglege utfordringar

For nokre programområde vil det ikkje vere problematisk for elevane å følgje opplæringa i programfaga på Vg2 utan å ha gått Vg1 i utdanningsprogrammet. For andre programområde er heile eller delar av opplæringa på Vg1 ein føresetnad for å kunne halde fram opplæringa på Vg2.

Vil det vere mogleg for desse elevane å tileigne seg tilstrekkeleg kompetanse frå Vg1 på godt under halvparten av ordinær opplæringstid? I nokre programområde er heile eller delar av opplæringa på Vg1 ein føresetnad for å kunne halde fram på Vg2 (t.d. verkstadarbeid, kjennskap til reiskapar mm). Manglande grunnkunnskapar kan i stor grad påverke eleven sitt arbeid med programfaga på Vg2.

Organisatoriske utfordringar

Ein og same skule kan risikere å få elevar i fleire programområde som skal ha yrkesfagleg opphenting. Dette vil bli ressurskrevjande sidan ein då må opprette fleire smågrupper i faget *Yrkesfagleg opphenting*. Ei løysing kan vere at fylket organiserer det slik at alle som søker kryssløp til t.d. Vg2 Elenergi, vert plasserte på ein bestemt skule. Det kan òg vere aktuelt å avgrense kor mange programområde fylket skal tilby eit slikt kryssløp i, t.d tilpassa tilgang på læreplassar.

Lage nasjonale rammer for lokalt arbeid med læreplanar og for organisering av opplæringa.

Bakgrunn

Utdanningsdirektoratet forventar at dette vert ei ordning for enkeltelevar og ikkje grupper av elevar, slik at innhaldet i opplæringa må byggje på lokale løysingar. Skuleeigar (fylkeskommunen) vil få ansvar for at det vert utvikla lokal læreplan i faget *Yrkesfagleg opphenting*. Denne planen skal vise kva kompetansemål eleven skal hente opp frå Vg1 og korleis opplæringa skal organiserast.

Forslag

Utdanningsdirektoratet foreslår at det vert fastsett nasjonale rammer for utvikling av lokale læreplanar i faget. Dei nasjonale rammene skal ha forskriftsstatus. I dei nasjonale rammene foreslår direktoratet at det skal fastsetjast nasjonale krav for utvikling av lokal læreplan for eleven, reglar om sluttvurdering og forslag til mal for ein slik lokal læreplan.

Skulen og lokalt næringsliv bestemmer når og korleis eleven skal få opplæring i dei 196 timane, om dei skal fordelast jamt utover skuleåret eller periodiserast.

Kommentar:

Det skal lagast lokale læreplanar for faget *Yrkesfagleg opphenting*. Dette er skuleeigar sitt ansvar. Det er 8 yrkesfaglege utdanningsprogram på Vg1 og meir enn 50 ordinære programområde på Vg2. Når ein skal velje ut dei kompetansemåla frå Vg1 som er mest relevante for det Vg2-tilbodet eleven har valt, vert det mange ulike variantar av lokale læreplanar som må lagast.

Økonomi

Ved å innføre kryssløp er det naturleg å tru at færre elevar vil gjere omval. Det vil gje ei innsparing på utgifter til eit ekstra skuleår. Det er vanskeleg å forutsjå om kostnadene til lærarressursar til faget *Yrkesfagleg fordjuping* og til utvikling av lokale læreplanar vert større enn innsparingane. Utgiftene vil vere avhengige av kor stor spreiding det er i val av programområde på Vg2 for dei som gjer kryssløp.

Spørsmål som skal svarast på i høyringa:

Er dere enige i at ordningen skal gjelde for elever fra Vg1 studiespesialisering og ikke gjelde for elever fra de øvrige studieforberevende utdanningsprogrammene?

Er dere enige i at ordningen organiseres som kryssløp i tilbudsstrukturen?

Er dere enige i fag- og timefordelingen for ordningen?

Er dere enige i at det nye faget på 196 årstimer får navnet yrkesfaglig opphenting?

Er dere enige i at vi fastsetter nasjonale rammer med forskriftstatus der elever som har fullført Vg1 studiespesialisering kan søke direkte til alle de yrkesfaglige programområdene på Vg2, med den modellen vi har beskrevet i høringen?

Fylkesrådmannen meiner at eit kryssløp frå Vg1 studiespesialiserande utdanningsprogram til Vg2 yrkesfaglege utdanningsprogram vil vere ei god ordning for elevane. Det vil gjere at mange av dei elevane som ønskjer å ta yrkesfag, no får eit høve til dette utan at dei må starte på nytt på Vg1. Dette er elevar som har bestemt seg for eit yrkesfag og for læretid i bedrift. Dersom tilbodet blir dimensjonert ut frå kor vi har for lite elevar i forhold til læreplassar, vil eit slikt høve gjere at fleire kjem ut i lære. Fylkesrådmannen stiller seg derfor positiv til alle dei fem punkta i høyringa.